

L'inspiration n'est pas un privilège. proclamatie Sint Lucas Antwerpen, Sint Felix pakhuis, 26 juni 2009

Ik herinner mij een vakantie in de Charente, twintig jaar terug.

We huurden met vrienden een huisje en elke avond belandden we steevast in een laaiende discussie over de zin en onzin van actuele kunst en over het geladen begrip 'esthetiek'. Wat maakt iets mooi en wat maakt iets lelijk?

Is dit cultuur- of tijdsgebonden of niet? Je kan over alles en nog wat van mening verschillen, maar wanneer het over 'esthetiek' gaat, dan vloeit het bloed spreekwoordelijk van de trappen. Niet dat actuele kunst en vormgeving louter esthetisch zouden zijn, maar toch. Iedereen zweert a.h.w. bij zijn eigen schoonheid. Eigen schoonheid eerst!

De vakantie destijds eindigde in mineur. We trokken huiswaarts met een ontevreden gebogen hoofd tussen de schouders... Iets in de zin van: moest dit nu echt?

Gelukkig weten we intussen wel beter. Schoonheid en lelijkheid laten zich zomaar niet vangen.

De zogenaamde lelijkheid van de straat in al haar willekeur en urbanistische facetten kan ook inspireren.

In de jaren zestig zette de Arte Povera beweging ons aan te denken over de betekenis der dingen door een zo arm mogelijk materiaal te gebruiken. Toegepast naar de straat: een kribbel, een tag, een verweerde muur, een restant van een reclame-boodschap of een toevallige constructie, wachtend op de vuilniswagen. Evenveel vragen om aandacht die ons zouden kunnen charmeren als een toevallige en ongewilde inspiratiebron.

Zo ook vroeg collega Michel Van Beirendonck de studenten van bachelor 3 GV, om toevallige installaties op te zoeken, uit hun context te halen door ze te fotograferen. Accidental Sculptures. De ongemeen mooie reeks leidden tot een rondreizende tentoonstelling, vergezeld door catalogi en affiches. Als een summum van esthetische nutteloosheid. Prachtig toch!

Vandaar ook het beeld voor de affiche van de eindejaarstentoonstelling.

Een absurde verstilling, ons oog leggend op iets waar we doorgaans weinig aandacht voor hebben.

Dit doet deugd, in een tijd van onverbiddelijke lifestyledictatuur.

'Design' is haast een 'bevel' geworden. Wee diegene die geen design in huis heeft!

In de media worden lofts met strakke keukens en post-arte povera kunst aan de muur ons om de oren geslingerd.

Een wereld schrijft zichzelf de relevantie van haar eigen bestaan voor en het maakt niet uit of dit de politieke, de financiële of de artistieke wereld is. Dit is nu éénmaal de menselijke aard: een machinerie van passie, mededogen, ijdelheid en opportunisme.

Kunnen wij als kunstopleiding hier een vuist tegen maken? Kunnen jonge ontwerpers en kunstenaars, gedreven, verward of getemperd hun plek vinden, temidden dit inhalige systeem van opdrachtgevers, curatoren en prijsbepalers? Overleven ze in deze jungle?

Louterend is echter de gedachte: laat dit alles gewoon dit alles zijn. Laat kunstenaars experimenteren, tegen de schenen schoppen, esthetiseren, tegen de muur lopen en ja zelfs gewoon commercieel zijn, indien zij dat wensen. En laat anderen vinden wat ze er van vinden, wat impact heeft en wat niet, laat gewoon...

Ontwerp en kunst toelaten is zowel een herkenning als een erkenning van complexiteit, van ongenueanceerdheid als genuanceerdheid.

Van verbinding in alle richtingen. Het aanvaarden van deze complexiteit lijkt mij naast eerlijk ook noodzakelijk.

Zo was het reeds in het Bauhaus en zo is het nog steeds. Fijn. Daar hou ik van.

Ik hou ook van het woord: ontwerpen. Ontwerpen is naast nadenken, ook overleggen, creëren, plannen en vorm geven.

Het woord ontwerpen biedt misschien een oplossing voor de existentiële vraag: wat is het verschil tussen autonome en toegepaste kunst?

De Amerikaanse kunstenaar Donald Judd zei ooit: "*Design has to work, art doesn't.*" Ik ben het daar niet helemaal mee eens.

Ik denk dat ze beiden moeten werken. Misschien hoeven we het niet langer over kunstenaars en vormgevers te hebben?

Wat denken jullie van: autonome ontwerpers en functionele ontwerpers? En combinaties van beiden.

Zou dit niet plausibel zijn? Zo kunnen we dat ouderwetse discours dan ook meteen klasseren.

OK. Ontwerpen (autonoom of functioneel) is complex, daar kunnen we het wel over eens zijn, veronderstel ik?

Het gaat niet enkel over lineaire keuzes. Eén vraag = één antwoord. Wellicht gaat het om de attitude?

Of over het proces. Logisch, onlogisch of intuïtief.

De vragen waarmee huidige en toekomstige kunstenaars en ontwerpers worden geconfronteerd, zijn niet langer enkel esthetisch van aard.

In deze context zijn de academische opleidingen van fundamenteel belang. Ze stimuleren onderzoek en dit is ongetwijfeld een onderscheidende factor. Dit vergt echter een sterk engagement van zowel docenten als studenten. In deze zin is de taak van de kunstenaar/ontwerper a priori onderzoekend en niet uitsluitend 'creatief' in de enge zin van het woord. Bovendien wordt via deze attitude een interdisciplinaire samenwerking gestimuleerd. Ik hoop dat er ooit een Masterproject ontstaat waarbij autonome en functionele ontwerpers gaan samenwerken.

Zo onstond ook het 'Integrated' project en dit is hier absoluut niet politiek bedoeld. Laat dat duidelijk zijn.

Vanuit deze gedachte onstond de conferentie, waarvan nu in oktober de tweede versie in deSingel doorgaat.

Integrated wil een Europees platform worden waar ambitieus, onderzoekend en met een gezonde mix van beeld, gedachte en woord inzichten worden gebracht in de complexiteit van ontwerpprocessen, van welke aard en in welke discipline ook.

Graag toon ik wat interessant werk van 3 boeiende figuren, namelijk Tibor Kalman, Stefan Sagmeister & Karlssonwilker.

3 generaties die mekaar duidelijk hebben beïnvloed en jullie zijn de volgende.

Ik denk niet dat er iets mis is met beïnvloeding, zolang er voldoende individuele authenticiteit aanwezig blijft.

Misschien is een sterke ontwerper of kunstenaar (ja, ik gebruik nog even beide termen) aanwezig door zijn slimme georganiseerde afwezigheid. Of door de impact van de aanwezige picturaliteit. Eigenlijk maakt het niet zoveel uit.

Het kan allemaal. Het hele spectrum. Van minimalisme tot maximalisme. In alle vormen, in alle stijlen.

Wij hebben als docenten de lat hoog voor jullie gelegd. Ik hoop dat jullie als jonge Masters de lat ook hoog blijven leggen voor jezelf en voor je opdrachtgevers of curatoren. Dwing respect af door gedrevenheid en eerlijkheid.

Zij bewust van eigen kunnen en van eigen zwakheden. Noem het gerust zelfbewuste bescheidenheid.

Van het prominente soort dan. Maar liefst niet zo prominent als een te groot ego.

Te grote ego's nemen gewoon teveel plaats in...

en zijn vaak ook zielig.

Dank je.